

AHİRETTE SORGU VE SUAL*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn., Kemâ yenbağî licelâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn muhammedini'l-mustafâ ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، نَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ
الْعَرْشِ: أَلَا لِيَقُومَنَّ

الْعَافُونَ مِنَ الْخُلَفَاءِ، إِلَى أَكْرَمِ الْجَزَاءِ، فَلَا يَقُومُ
إِلَّا مَنْ عَفَا

(خط. كر. عن عمران بن حصين)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 59/1 (*İzâ kâne yevmü'l-kiyâmeti, nâdâ münâdin min butnâni'l-arşı: Elâ li-yekûmenne'l-âfûne mine'l-hulefâi, ilâ ekremi'l-cezâi, felâ yekûmü illâ men afâ.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanâtı, ikramâtı dünyada, ahirette üzerinize olsun... Allah, iki cihan saadetine ve gönüllerinizin muratlarına cümlelerinizi nâil eylesin... Firdevs-i Âlâ'ya bi-gayri hisâb dâhil eyleyip Rıdvân-ı Ekber'ine vâsıl eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin mübarek sözlerini okumak, bu sûretle dinimizin inceliklerini öğrenmek, taallüm etmek, tefeyyüz eylemek üzere toplandık. Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce, en başta Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Hazretleri'nin rûh-ı pâkine hediye olsun diye, sonra onun mübarek âlinin, ashâbının, etbâının, ve hâsseten sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Şu beldelerde medfun bulunan enbiyâullah, evliyâullah ve sâlihlerin, Allah'ın sevgili, sâdık, âşık kullarının ruhlarına hediye olsun diye, hâsseten beldemizin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS'ın, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin ruhlarına hediye olsun diye, sâir sahabe-i kirâm ve evliyâ-i izâmın ruhlarına hediye olsun diye, buraları fethedip bize emanet ve yadigâr bırakmış olan fatihlerin, başta Fatih Sultan Muhammed Han cennetmekân olmak üzere, şehidlerin, gazilerin

ruhlarına hediye olsun diye;

Bu okuduğumuz eseri cem ve telif eylemiş olan Gümüřhaneli Ahmed Ziyâeddîn Efendi Hazretleri'nin, ve Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhuna hâsseten hediye olsun diye; camimizin banisi İskender Pařa'nın ve cümle hayrât-u hasenât sahiplerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından řu dersi takip etmek üzere, buraya teşrif etmiş olan siz kıymetli kardeşlerimizin âhirete göçmüş bütün yakınlarının, sevdiklerinin ruhlarına hediye olsun, ruhları şad olsun, kabirleri nur dolsun, makamları âlâ olsun, bizler de Rabbimiz'in rızasına vâsıl olalım, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım, Habîb-i Edîb'ine komşu olalım, Rabbimiz bizi cennetiyle cemaliyle taltif eylesin diye, bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı şerîf* okuyup öyle başlayalım!

.....

a. Kardeşini Affedenlerin Mükâfâtı

Okuduğumuz ilkhadîs-i şerîf, *Râmûzü'l-Ehâdîs*'in 59. sayfasının 1. hadîs-i şerîfidir. Peygamber SAS Efendimiz, bu hadîsi şerîfinde affetmenin kıymeti üzerinde bizim bilgi kazanmamız için bir malûmat veriyor, buyuruyor ki:¹

¹ Beyhakî, şuabü'l-İman, c.VI, s.44, no:7451; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.VI, s.145; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.VII, s.156; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.375, no:7013; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.15, no:2678.

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، نَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ
الْعَرْشِ: أَلَا لِيَقُومَنَّ

الْعَافُونَ مِنَ الْخُلَفَاءِ، إِلَى أَكْرَمِ الْجَزَاءِ، فَلَا يَقُومُ
إِلَّا مَنْ عَفَا

(خط. كر. عن عمران بن حصين)

RE. 59/1 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin min butnâni'l-arşı: Elâ li-yekùmenne'l-âfûne mine'l-hulefâi, ilâ ekremi'l-cezâi, felâ yekümü illâ men afâ.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâme*) “Kıyamet günü olduğu zaman...”

Kıyamet koptu, dünya bozuldu, herkes kabirden kalktı, mahşer yerinde toplandılar, hesabı bekliyorlar.

(*Nâdâ münâdin min butnâni'l-arş*) “Arş’ın ortasından bir münâdî nida eder. Mahşer halkına, kalabalıklara seslenir.” Bu münâdî, Allah’ın vazifelendirdiği bir melek olmalı.

(*Elâ*) “Âgâh olun, mütenebbih olun, dikkat edin! (*Liyekùmenne'l-âfûne mine'l-hulefâ*) “Halifelerden affedici olanlar kalksın. Dikkat edin, halifelerden affedici olanlar kalksın!” diye seslenir. Nereye kalksınlar? (*İlâ ekremi'l-cezâ*) “Mükâfâtların en cömertlerini gelip almak üzere kalksınlar, kalabalığın içinden çıksınlar, gelsinler.” diye seslenilir.

Bir münâdî öyle bir ses seslenir. (*Felâ yekûmü illâ men afâ*) “Ancak dünyada affetmiş olanlar, affedici olanlar, affetmiş olanlar kalkarlar.”

Ortada bir suç olacak, siz ondan zarar görmüş olacaksınız ortada, sıkıntısı olacak ama affedeceksiniz, bağışlayacaksınız. Bu, çok asil bir duygudur.

Kur’ân-ı Kerîm’de âyet-i kerîmelerinde, Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi affedici olmaya teşvik buyuruyor:

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ
الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ، وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ

(آل عمران: ١٣٤)

(*Ellezîne yünfikûne fi’s-serrâi ve’d-darrâi ve’l-kâzimine’l-gayza ve’l-âfîne ani’n-nâs, va’llâhu yuhibbü’l-muhsinîn*) [O takvâ sahipleri ki, bollukta da, darlıkta da Allah için harcarlar; öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever.] (Âl-i İmrân, 3/134)

Takvâ ehli kulların sıfatlarını sayarken, âyet-i kerîmede buyuruluyor ki:

(*Ellezîne yünfikûne fi’s-serrâi ve’d-darrâi*) “Sevinçli zamanlarında, zararlı, sıkıntılı zamanlarında, bolluk ve darlık zamanlarında infak ederler.” Takvâ ehli kullar sadece eli geniş olduğu zaman cömert olmaz. Olsa da

olmasa da, darda olsa bile cömert olur. Hatta;

وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

(الحشر: ٩)

(*Ve yü'sirûne alâ enfüsihim ve lev kâne bihim hasâsah*) “Kendileri muhtaç olsalar, ihtiyaç içinde kıvransalar bile, kardeşlerini tercih ederler de, o ihtiyaç duydukları maddeleri kendileri almazlar, kardeşlerine verirler.” (Haşr, 59/9)

Kendisinin ihtiyacı olsa bile ihtiyacından kısar, karşı tarafa verir. Çünkü asil insan, kıymetli insan, huyu güzel insan, asaletli insan. Fakir de olsa ölçüsü nispetinde yine karşısındaki bir kimseye hayrı hasenâtı dokunur. Yine cömerttir, gönlü cömerttir.

“—Yarım elma, gönül alma.” demişler büyüklerimiz.

Elinde bir şeyciği yoktur da elması vardır sadece; elmayı böler, yarısını sana verir. Çok olsaydı, çok verecekti. O kadar var, öyle veriyor. Bollukta verir, darlıkta da verir. Kendisinin ihtiyacı olanı da verir.

(*Ve'l-kâzımîne'l-gayza*) “Kızmış olduğu, sinirlenecek bir olayla karşılaştığı zaman, iyice öfkesi patlamış olduğu zaman bile öfkesini, gayzını yutar. Kendisine hâkim olur, kızgınlıkla hareket etmez. Öfkesini bastırır, yutar ve öfkeyle hareket etmez. Gayzını icrâ etmez, gayzının gereği olan vurup kırma, dövme sövme, öldürme, yaralama yapmaz.”

(*Ve'l-àfîne ani'n-nâs*) “Ve insanlara da af ile muamele eder. Onların küçüklü büyüklü kusurlarını; kendisine karşı saygısızlık, eksiklik, kusurluluk, haksızlık gibi davranışlarını affederler.” diye bildiriyor.

(*Va'llàhu yuhibbü'l-muhsinîn*) “Allah böyle ihsan edicileri sever ve onlara şu mükâfâtları verir.” diye âyet-i kerîmenin devamında bildiriyor.

Affetmek hakkında daha başka hadîs-i şerîfler de var. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin cennette kenarları mücevherlerle süslenmiş çok şahane köşkler yarattığını ve bunların affeden kimseler için hazırlandığını bildiren hadîs-i şerîfler var.

Mesela bir hadîs-i şerîfte Peygamber SAS buyuruyor ki:

“—Kıyamet günü olduğu zaman, herkes kendi hakkını isteyecek, almaya çalışacak. ‘Yâ Rabbi! Şu kulda benim hakkım var, isterim!’ diyecek. Mahkeme-i kübrâda, hesaplaşma zamanında Allah'ın ondan hakkını alıvermesini talep edecek.”

Hz. Ömer RA rivayet ediyor ki:

“—İki kişi arasında böyle bir durum vâkî olur. Bir müslüman var, öteki müslümana hakkı geçmiş. Bu müslümanın ötekisinin üzerinde hakkı var. Dünyada haksızlık yapmış, üzmüş, ezmiş, hakkı geçmiş. O diyecek ki;

‘—Yâ Rabbi! Şu kulundan benim hakkımı alıver.’
Allah da o kula teveccüh edip diyecek ki:

‘—Ey kulum, bu kulun hakkını ver!’

Fakat bakacaklar ki o kulun elinde verecek bir sevabı yok. Çok sıkışık bir duruma gelmiş, elinde kıt kanaat birazcık sevap kalmış. Onu verirse, sevabı olmadığı için cehennemliklerin arasına girecek.

‘—Bu kardeşinin yeterli sevabı yokmuş.’ denilecek.

‘—Yâ Rabbi! O zaman benim günahlarımdan bir kısmını alsın, ben hafifleyeyim, ben kurtulayım. Benim şu günahlarımı ona yükle, adalet böyle tecelli etsin, ben de sıkışık durumdayım, yeter ki kurtulayım, cennete gireyim.’ diyecek.

‘İşte o mahşer gününde... Mahşer gününün durumu çok zordur. İnsanlar hakkını almak için birbirleriyle uğraşacaklar.

‘—Peki, alın bu kulumun günahlarını, yükleyin bunun üstüne, azıcık sevabını da buna verin.’ denilecek.

Bu muameleden sonra azıcık sevabı olan, cennete girme ihtimali mevcut olan kişi, sevabı kalmadığı için cehennemlik duruma düşüyor. Almasaydı kurtulacaktı. Berikisi de kritik durumdaydı, ondan sevabı alıp da günahını ona devrettiği için o da o da şimdi cennete girecek duruma geldi. Nasıl olacak?

Tabii iş bu noktaya gelmişken, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuracak ki:

‘—Ey kulum, başını kaldır!’

Demek ki diz çökmüş ve başları önlerinde, heybet-i mekandan, halden, zamandan, o heybetten başlarını kaldırmaya mecalleri yok.

‘Ey kulum, başını kaldır!’ diyecek.

Kul o zaman başını kaldıracak. Demek ki suçlu, başı önde, o sahne hatırıma geliyor benim. Allah insanı müşkül durumda bırakmasın... Başını kaldırıncı cennette şahane köşkler görür. Kenarları, köşeleri incilerle, yakutlarla, zebrecetlerle, zümrütlerle süslenmiş şahane güzellikteki köşkler...

Tabi Allah ‘Bak!’ dediği için başını kaldırıp bakabildi ve gözü o zaman bu köşklere takıldı, muazzam, muhteşem köşkler... Şaşırıp, hayret edip, hayran kalıp diyecekmiş ki:

‘—Yâ Rabbi! Bu köşkler kimin için? Acaba hangi peygamber için, hangi şehid için?’

Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuracakmış:

‘—Bu köşkler bedelini verenler için.’

‘—Bunun bedeline kim takat getirebilir yâ Rabbi? Bunun bedelini kim verebilir?’

‘—Sen verebilirsin.’

‘—Nasıl verebilirim?’

‘—Bu köşkler birbirlerini affeden müslümanlara hazırlanmıştır. Bu kardeşini affedersen, bu köşklere birisi senin olabilir.’

‘—Affettim yâ Rabbi!’ diyecekmiş.

Tabii köşkü görünce, Allah’ın bu ifadesini duyunca, ‘Affettim yâ Rabbi!’ diyor. Sevinerek cennete doğru giderken, Allah-u Teâlâ

Hazretleri de buyuracakmış ki: ‘—Dur, nereye gidiyorsun?’

‘—Cennete gidiyorum yâ Rabbi!’

‘—Sen onu affettiğin için o da şimdi cehenneme düşmekten kurtuldu. O da cennete gidecek. Tut kardeşinin elini, beraber gidin!’ diyecekmiş.

Hasım idiler, mahkemelik iki hasım idiler ama Allah;

‘—Tut kardeşinin elini, hadi o da şimdi kurtuldu, sen affettiğin için, hakkını istemekten vazgeçtiğin için, affedici olduğundan, şimdi o da paçayı kurtardı, tut elinden hadi, el ele beraber cennete gidin!’ diyecek.” diyor Peygamber Efendimiz SAS.

Hız. Ömer bu hadîs-i şerîfi anlatırken ağlamış. Ağlamamak mümkün değil tabii. İnsan duygulanıyor. Ve Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfi, bu hâli anlattıktan sonra ashâbına buyurmuş ki:

“—Ashabım, birbirinizi affedin! Dargınların arasını ıslah edin, düzeltiverin. Bak Allah bile iki kulunun arasını nasıl düzeltiyor. Birbirlerine hasım idiler, birbirleriyle husumetleri vardı, Allah’ın divanında, mahkemeye müracaat ettiler; ‘versin hakkımı’ ‘al hakkını’ tarzında hasım idiler; bak şimdi Allah el ele tutuşturup cennete öyle sokuyor. Allah’tan korkun, araları ıslah edin!” buyurmuş.

Bu ve benzeri hadîs-i şerîflerden biliyoruz ki affetmek, Allah’ın çok sevdiği, güzel bir sıfat... Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi o affediciler zümresinden eylesin....

İlk önce bunlar kalkacaklar. (*İlâ ekremi’l-cezâ*)

“Mükâfâtların en boluna, en cömertçe verilen mükâfâtlara kavuşmak üzere kalkacaklar.”

“—Haydi bakalım, affediciler aradan kalksın!”

Onlara çok büyük mükâfâtlar verilecek. Mahşer halkı arasından seslenilerek çıkarılır.

Onun için ey mü'minler, birbirinizi affedin! Ufak tefek meselelerden, dükkân işinden, tarla işinden, bahçe işinden, miras işinden, komşuluk meselesinden, ıvırdan zıvırdan, ufak tefek şeylerden, çayırdan, meradan, merada otlakta otlayan öküzlerden, ineklerden dolayı birbirinizle çatışmayın, çekişmeyin; âhiretin nimetini kazanmaya bakın, Allah'ın rızasını kazanmaya bakın. Birbirinizi affedin!

Yunus Emre boşuna söylememiş:

Yaratılanı hoş gör, yaratandan ötürü.

Âhiretten ötürü, Allah'ın rızasını kazanmak için, cenneti kazanmak için boş ver, affet, yürü git. Affedici olmak lazım.

Allah rahmet eylesin, şu Bayrak Şiiri'ni yazan Arif Nihat Asya da derviş bir insandı. Tanıdığımız da bir kimseydi. Onun *Aff-ı Umumî* diye bir şiiri vardır. Uzun, güzel bir şiirle her şeyi affettiğini yazmış. Gençler onu da ezberlesin. Bazı cümleleri biraz şairce, kusurlu belki ama coşmuş, herkesi affettiğini o şiirinde ifade ediyor.

Biz de affedici olacağız. Hanımı affedeceğiz, çocuğu affedeceğiz.

Adam çocuğuyla konuşmuyor. Öyleleri geliyor bana, küsmüş, çocuğunu affetmiyor, konuşmuyor.

Çocuk Müslüman, geliyor:

“—Hocam, babam bana kızdı. Beş yıldır, sekiz yıldır, on yıldır,

on iki yıldır, neyse konuşmuyoruz. Yalvarıyorum, olmuyor. Düğünde, bayramda gidiyorum, elini öpmek istiyorum; eve almıyor.” diyor.

Affedici ol mübarek! Çocuğunu affetmeyip de helâk mı edeceksin? Bak o da bir hata etmiş bile olsa, işte şimdi pişman... Sonra kötü bir insan değil, ben biliyorum. Ama affetmiyor.

Kardeş, kardeşi affetmiyor. Baba, oğulu affetmiyor. Karı, kocayı affetmiyor. Koca, karıyı affetmiyor. Bozuşmuşlar, kız gitmiş babasının evine, adam burada, ortada iki tane, üç tane çocuk, incir çekirdeğini doldurmaz mesele, nefsânî duygulardan yuva çatır çatır yıkılıyor. Birbirlerini affetmiyorlar.

“—O bana şöyle dedi.” Canım affediver.

“—Efendim, affederdim de gelip özür dilemedi.” Özür dileyiver.

“—Ben özür dilersem, o şımarır.” ve saire.

İnsanları barıştırmak için ter döküyorsun, küçük meselelerden küsüyorlar, bir türlü barışmıyorlar; bu sevapları kaçırıyorlar. Cennetteki Allah'ın vereceği köşkleri kaçırıyorlar.

“—Boğaziçi'nde bir yalı vereceğiz.” deseler, insan bu dünyada her şeyi yapar.

Boğaziçi'nde değil, cennette!

“—Sana Boğaziçi'nde bir yalı vereceğiz.” deseler her şeyi yapar.

Ama cennetteki köşkleri bilmediği için herhalde, bu hadisleri okumadığından affetmiyor. Veya kabahat yine biz hocalarda ki söylemiyoruz, anlatmıyoruz; halk da bilmiyor. Onun için aftan nasibi yok, haberi yok, hissesi yok. Böyle gidiyor...

Kan davası! Sülale boyu devam ediyor.

Niye bu kabile, bu kabileyle kavga ediyor?

“—Efendim, falancanın dedesi filancanın dayısını öldürmüş, o da onun amcasını öldürmüş.”

Yahu suçlu yerine suçsuz öldürülür mü? Böyle mantıksız şey olur mu? Suçluyu yakalarsan, onu cezalandırabilirsin. Kısas ancak öyle olur.

“—Onun dayısı...”

Dayısı olsun, ama adamın dayı olmaktan başka bir suçu yok ki. Akrabasından kimi bulursa deviriyor. O da onu deviriyor. Bu sefer

o şehirde barınamayınca başka şehire kaçıyor. O da onun peşinden gidiyor. Pusu kuruyor, bekliyor; o da orada onu deviriyor.

Onun çocuğu da intikam almak için yıllarca yaşıyor, iz sürüyor, tazı gibi koku kokluyor, ötekisini buluyor; o da onu deviriyor. Ne oldu?

Bir mü’mini, bir müslümanı kasten öldüren bir kimse ebedî olarak cehennemde yanar. Birbirlerini hem dünyada mahvediyorlar, hem ahirette mahvoluyorlar.

Affetmek, köşkleri kazanmaya sebep; “Affettim.” diyemiyor. Kabahat biz hocalarda... Bütün kabahatlar bizde, sarıklı, kavuklu, cübbeli-

lerde... Neden?

Söylememişiz, duyurmamışız, öğretmemişiz. Böyle devam edip gidiyor. Herkesin eli tüfekli, Başbağlar Köyü'nü basmış;

“—1938'in intikamını aldık.” diyor. Yahu, 1938'den kaç kişi kaldı!

“—Kim yapmış? 1938'de ne olmuş?”

“—Şunu inceleyin.” dedim, 1938'de ne olmuş bakalım.

1938'de hükümet orada bazı köylerde harekât yapmış. O adamları yakala; Başbağlar'ın köylüsüyle ne işin var? Onları dava et, onları mahkemeye ver:

“—Bizi haksız yere öldürdü.” de.

Akıl alır işler değil... Şeytan şu insanoğlunu gerçekten ustaca kandırıyor. Bir çaresini buluyor, her birisini kandırıyor; Allah korusun. Şeytanın şerrinden korusun, cahilliğin şerrinden korusun, nefsin şerrinden korusun, yolunda yürüyen sevdiği kul olmayı Allah cümlemize nasib eylesin.

b. Ancak Allah İçin Olan Ameller Kabul Edilecek

İkinci hadîs-i şerîfe geçelim.

İbn-i Asâkir, bu ikinci hadîs-i şerîfi Enes RA'dan rivayet eylemiş. Birinciden affetme duygusuyla dolduk, şimdi dışarıya çıktığımız için affedeceğiz, inşaallah.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.183, no:6133; Heysemî,

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، يُجَاءُ بِالْأَعْمَالِ فِي صُحُفٍ
مُحْكَمَةٍ، فَيَقُولُ اللَّهُ

اقْبَلُوا هَذَا، وَرُدُّوا هَذَا! فَتَقُولُ الْمَلَائِكَةُ: وَعِزَّتِكَ
مَا كَتَبْنَا إِلَّا مَا عَمِلَ

فَيَقُولُ: إِنَّ عَمَلَهُ كَانَ لِغَيْرِي، وَإِنِّي لَا أَقْبَلُ الْيَوْمَ
إِلَّا مَا كَانَ لِرَجُلِي

(كر. عن أنس)

RE. 59/2 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, yücâü bi'l-a'mâli fî suhufin muhkemetin, feyekûlu'llâhu: İkbelû hâzâ, ve rüddû hâzâ! Fetekûlü'l-melâiketü: Ve izzetike mâ ketebnâ illâ mâ amile, feyekûlü: İnne amelehû kâne li-gayri vechî, ve innî lâ akbelü'l-yevme illâ mâ kâne li-vechî.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâme*) “Kıyamet günü olduğu zaman, (*yücâü bi'l-a'mâli fî suhufin muhkemetin*) muhkem yazılı defterlerin içinde ameller Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin divan-ı ilâhîsine getirilir, sunulur.”

Herkesin defterleri açılacak, ameller ortaya dökülecek ya, namazlar niyazlar, hatalar,

Mecmaü'zZevâid, c.X, s.635, no:18395, 18396; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.477, no:75/6; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.İV, s.20, no:2688.

günahlar, sevaplar... Herkesin defteri var, melekler her şeyi yazıyorlar. Ama bunlar böyle yıpranan, kopan, unutulan, silinen yazılar değil. Muhkem bir şekilde, kuvvetli bir şekilde yazılmış, sayfalar halinde, defterler hâlinde, bu amellerin kayıtları Allah'ın huzuruna getirilir.

(Feyekülü'llàhu azze ve celle) “Azîz ve celîl olan Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki: *(İkbelû hâzâ)* Şu ameli kabul edin, tamam. Sevabı şu kadar yazın, bunu kabul edin! *(Ve rüddû hâzâ)* Şu ameli de kabul etmeyin, reddedin! Çürük, işe yaramaz. Bunu kabul edin, bunu kabul etmeyin; bunu kabul edin, bunu kabul etmeyin...”

(Fetekülü'l-melâiketü) “Bunun üzerine melekler derler ki: *(Ve izzetike)* Yâ Rabbi, senin izzetine and olsun ki izzetine, celaline and olsun ki, *(mâ ketebnâ illâ mâ amile)* bu kul ne işlemişse onu yazdık.

Deftere başka bir şey yazmadık, işlediklerini yazdık. Boş bir şey yazmadık, yapılmayan bir şeyi yazmadık; ne varsa onu yazdık.”

“Niye bazısı kabul oluyor, bazısı olmuyor?” diye böyle and içip Allah'a yemin ediyorlar. *(Ve izzetike)* “Senin izzetine and olsun ki yâ Rabbi, biz ilave yapmadık, eksik yapmadık, kul ne yaptıysa onu aynen yazdık.” diyorlar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri de buyuracak ki:

(Feyekülü inne amelehû kâne li-gayri vechî) “Onun işlediği şu amel, kabul etmediğim amel, benim rızam için değildi; başka bir sebeple yapılmıştı. *(Ve innî lâ akbelü'l-yevme illâ mâ*

kâne li-vechî) Ben bugün ancak benim rızam için, benim vechim için yapılmış, halis niyetli ameli kabul ederim. Başka maksatla yapılan amel, görünüşte güzel bir amel bile olsa kabul etmem.”

“—Kur’an okumak bile olsa, para içinse kabul etmem. Namaz kılmak bile olsa, gösteriş içinse kabul etmem. Hacca gitmek bile olsa, hacı sıfatını almak içinse etrafa bunu kullanmak içinse kabul etmem.” gibi.

Allah rızası için olmayan şeyleri reddettiğini bildiriyor.

Muhterem kardeşlerim!

Bu hususta hadîs-i şerîf kitaplarında çok hadisler vardır. Allah her yapılan ibadeti kabul etmez. Ancak sırf kendi zât-ı pâki için, vech-i pâki için, rızası için yapılanı kabul eder.

Onun için amellerin, işlerin, hayrât-u hasenâtın sırf Allah rızası için olmasına çok dikkat etmek lazım. Niyet çok halis olmalı, karışmamalı, bozulmamalı. Kalp bozulmamalı. Niyet. Buna dikkat edin.

Bu böyle olmadığı zaman, Allah ihlâssız ameli kabul etmiyor. İhlâsı öğrenin, tasavvufu öğrenin. Tarikati öğrenin, tarikatin içinde ihlâslı olmayı öğrenin! (*Hâlisen li-vechi’llâh*) “İbadet etmeyi, kulluk yapmayı öğrenin! Onu yapmadınız mı, öğrenmediniz mi olmaz.

Minare yaptır, kitabesini altına yapıştır. Yurt yaptır, kitabesini başına koy. Niye böyle yapıyorsun?

“—Televizyona reklam versem Őu kadar para alıyorlar, bunu yapıyorum daha ucuza geliyor; bu daha güzel reklam!”

İyi ama Allah reklam niyetiyle olunca sevmez, kabul etmez. Her Şey Allah rızası için olacak. Onun için âmâl-i sâlihânızda

ihlâsa, ihlâslı olmaya, o işi kalbinizin pırıl pırıl, tertemiz, sırf Allah rızası için yapmasına, öyle niyet etmesine çok dikkat edin.

Tasavvufun özü, esası, önemli duygulardan bir tanesi bu ihlâs duygusudur. Niyetin temiz olması, niyete bir pis maksat karışmaması, bir art niyetin karışmaması.

Bilmem anlatabiliyor muyum? Bu tarzda olmazsa Allah kabul etmiyor. Namaz bile olsa kabul etmiyor. Hac bile olsa kabul etmiyor.

Hadis kitaplarında okudum; hacı kardeşlerime Hicaz’da da okudum; oraya gidenlerin bir kısmı, turist defterine yazılırmış. Eski adıyla seyyah... “Seyahat edici” defterine yazılırmış.

Neden?

“—Mısır’ı bir göreyim, Kahire’yi görmedim. Bağdat’ı göreyim, Őam’ı göreyim.”

Sen nereye gidiyorsun; ibadete mi gidiyorsun, seyahate mi gidiyorsun? Görmeye mi gidiyorsun, Allah’ın rızasını kazanmaya mı gidiyorsun?

Kimisi seyyah defterine yazılırmış, kimisi tüccar defterine yazılırmış.

“—Buradan üç tane halı alayım, orada götürüp satayım, parasını vereyim, yiyeceğimi yiyeyim,

gelirken de baharat alayım, misk alayım. Burada onu şu kadara satarım; hac da bedavaya gelir!”

Bedavaya gelir ama Allah kabul etmiyor; niyet Allah rızası için olmadığından o zaman tüccar” defterine yazıyor.

Onun için her yaptığınız işte ihlâsı gözetin, ihlâsa dikkat edin.

c. Mevki ve Makamdan da Sorgu Olacak!

Üçüncü hadîs-i şerîf.

Bu hadîs-i şerîfler hep (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâme*) diye başlıyor. Kıyametle ilgili bugün epeyce bir manzara gözünüzün önüne serilecek.

Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfte buyuruyor ki:³

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، دَعَا اللَّهُ بِعَبْدٍ مِنْ عِبِيدِهِ،
فَيَقِفُ بَيْنَ يَدَيْهِ، فَيَسْأَلُهُ

عَنْ جَاهِهِ، كَمَا يَسْأَلُهُ عَنْ مَالِهِ

(تمام، خط. عن ابن عمر)

³Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.142, no:448; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.33, no:18; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.98, no:97; Heysemî, *Mecmaü'z Zevâid*, c.X, s.627, no:18374; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.171; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.137; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.99, no:4204; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.172; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.330, no:1177; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.459, no:7430; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.5, no:2662.

RE. 59/3 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, dea'llàhu bi-abdin min abîdihî, feyakıfu beyne yedeyhi, feyes'elühû an câhihî, kemâ yes'elühû an mâlihî.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) “Kıyamet günü olduğu zaman, (*dea'llàhu bi-abdin min abîdihî*) kullarından bir kulu huzuruna çağırır.”

Herkes hesaba çekilecek, bi-gayri hisab cennete girenler müstesna. Çağırılıp hesaba çekilecekler.

“Kullarından bir kulu çağırır. (*Feyakıfü beyne yedeyhi*) Kul Allah'ın huzurunda, Huzur-u Rabbü'l-izzette divana durur. (*Feyes'elühû an câhihî*) Allah ona mevki ve makamını da sorar; (*kemâ yes'elühû an mâlihî*) malını sorduğu gibi...”

Bu ne demek? Malını nasıl sorar Allah?

“—Sen bu malı nasıl kazandın? Bu mal senin eline nasıl geçti? Rüşvetle mi, hırsızlıkla mı, zulümle mi, gadirle mi, mirasla mı, çalışmakla mı, faizle mi, ticaretle mi, helalle mi, haramla mı kazandın?”

“—Nasıl kazandın?” diye kazanılışını bir bir sorar Allah.

“—Bu ne? Bu mal, tarla kimin? Bu altınlar, bu beşbiryerdelere, bu mülkler, hanlar kimin?”

“—Benim...”

“—Nereden kazandın?” diye sorarlar, bir.

Buradan kurtuluş nasıl olur?

Kazancı helal ise kurtulur. Haramdan

kazanmışsa, belâsını bulur, cezasını çeker. Helalden kazanacak.

“—Hocam ben ticaret yaptım, kazandım.”

Ama Hz. Ömer; çarşıda pazarda, aralarına girip tüccarları sorguya çeker, imtihan edermiş. İmtihani bilemeyenleri kamçı ile dövermiş. “Muamelatında, alışverişinde faiz oluyor, haram oluyor mu?” diye, bu bilgileri olmayanı dövermiş.

Hatta bazı halifeler bilgisiz tüccarı pazardan, ticaretten kovarlarmış, men ederlermiş:

“—Git, Allah’ın emirlerini, ahkâmını öğren, öyle gel!” derlermiş.

Tartıyı, ölçüyü, muameleyi, hangisi helal muamele, hangisi haram muamele; “Bunu bilsin, gelsin.” diye böyle yaparlarmış. Kovarlarmış, ticaret yaptırtmazlarmış. Çünkü sadece ticaret yapmakla kazanç helal olmuyor, ticaretin yapılış şeklinin de haramları, helalleri var.

Meselâ, cuma günü dükkânın çalışırsa kazanç haramdır. Allah, (ve zerü’l-bey’) buyurdu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ

الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا

إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ، ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنَّ

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû izâ nûdiye li's-salâti min yevmi'lcumuati fes'av ilâ zikri'llâhi ve zerü'l-bey'*) [Ey iman edenler! Cuma günü namaza çağrıldığınız zaman, ezan okunduğu zaman, hemen Allah'ı anmaya koşun ve alışverişi bırakın! (*Zâliküm hayrun leküm in küntüm ta'lemûn*) Eğer bilmiş olsanız, elbette bu, sizin için daha hayırlıdır.] (Cuma, 62/9) buyruluyor.

“—Allah'ın zikrine, camiye koş. Ezan okunduğu zaman alışverişi bırak.” dedi. Açık olduğu zaman, haram olur. Allah'ın “Bırak!” dediği zamanda ticaret yapıyorsun.

“—Hiç faiz yemedim, şöyle yapmadım, böyle yapmadım!”

Ama zamanı haram. İbadete gidecektin, ibadete gitmedin, onun için zaman bakımından yine doğru olmadı.

Bir kere malın nereden kazanıldığını sorarlar, bir.

İkincisi; mal senin oldu, bu mal senin olunca ne yapman lazımdı? Tarla ise mahsulün öşrünü vermen lazımdı. Ticaret emtia ise, para pul ise bunun zekâtını vermen lazımdı. Ramazan'da sadaka-i fıtır verecektin, hayır hasenât yapacaktın, cihada para harcayacaktın, müslümanlara karşı mâlî vazifelerini yerine getirecektin. “Mâlî mükellefiyetlerini yerine getirmedi.” diye, onları yapmayınca da insan cezayı bulur, cezayı çeker; iki.

Bir de insana malını nereye harcadığını da sorarlar.

“—Efendim, bir gecede bilmem kaç milyon harcıyor!” Nerede harcıyor?

Gazinoda, pavyonda. Adana’daki koca portakal bahçesinin bir senelik mahsulünü bir gecede harcıyor. Allah insanlara parayı istediği gibi harcamaya müsaade etmiyor. Helâl yolla harcamasını istiyor. Harama, israfa harcattırmıyor. Onun için harcamasından da sorgu olur.

Demek ki malla ilgili hepsi helâl bile olsa, sorgu sual var.

Malla ilgili sorgu sual olduğu gibi, sorumluluk olduğu gibi, mevkiinden, makamından, rütbesinden dolayı da sorumluluğu vardır.

“—Sen hangi makamdaydın?”

“—Falanca yerde genel müdürdüm.”

“—Gel bakalım. Bu genel müdürlüğünde yapman gereken görevleri yaptın mı?”

“—Ben hâkimdim.”

“—Sen hâkim iken adaletli davrandın mı?”

“—Ben savcıydım.”

“—Savcı iken vazifeni güzel yaptın mı?”

Vazifesi neyse, makamı neyse ondan da sorgu sual olur.

Yapmadığı vazifelerden dolayı ceza yer, yanlış yaptıklarından dolayı da günaha girer, ceza yer. İhmallerinden de ceza yer, yanlışlıklarından dolayı da ceza yer. Doğru şeyler yapması lazım.

“—Ben bu göreve getirildim. Neler yapmam

gerekiyor?” diye düşünecekti, vazifesini yapacaktı.

Asker, korumamış; polis, asayişî sağlamamış; hâkim, adaleti tesis etmemiş, rüşvet almış, haksızlık yapmış; avukat, yalan söylemiş; savcı, göz yummuş... Olmaz!

Hapishane memuru, mahkûmu kaçırılmış. Olmaz! Herkese makamından dolayı sorgu ve sorumluluk olacak.

Onun için bu sorumluluğu bilerek, mevkiinizin, makamınızın, rütbenizin, salâhiyetlerinizin gerektirdiği vazifeleri yapın, yanlış iş yapmayın! Çünkü mahkeme-i kübrâ var. Allah'ın azabı var, cezası var, ahiret var!

d. Kâfirlerin Mü'minlere Fidyeye Olması

Dördüncü hadîs-i şerîf:

Ebû Mûse'l-Eş'ârî RA'dan Müslim Rh.A rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، أُعْطِيَ اللَّهُ كُلَّ رَجُلٍ مِنْ هَذِهِ
الْأُمَّةِ رَجُلًا

مِنَ الْكُفَّارِ، فَيُقَالُ لَهُ: هَذَا فِدَاؤُكَ مِنَ النَّارِ

(م. عن أبي موسى)

RE. 59/4 (İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, a'ta'llâhu külle racülin min hâzihi'l-ümmeti racülen

mine'l-küffâri, feyûkâlû lehû: Hâzâ fidâüke mine'n-nâr.)

(İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti) “Kıyamet günü olduğu zaman, (a'ta'llâhu külle racülin min hâzihi'l-ümmeti racülen mine'lküffâri) bu ümmetten her bir adam için Allah kâfirlerden bir adam verir. (Feyûkâlû lehû) Sonra bu müslümana denilir ki: (Hâzâ fidâüke mine'n-nâr) Bu, senin cehennemden âzatlığındır.”

O kâfir cehenneme gönderilir, bu mü'min cennete gider. Cehennemden fidye-i necât ile kurtuluşudur.

Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerinden biliyoruz ki her insanın, sizin, bizim, bütün insanların, her insanın hem cennette, hem cehennemde yeri varmış. Yer sıkıntısı yok...

Hatta müthiş bir âyet-i kerîme var:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَتْ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ

مَزِيدٍ

(ق:۳۰)

(Yevme nekülû li-cehennem) “O gün cehenneme deriz: (Heli'mtele'ti) ‘Doldun mu ey cehennem? Tamam mısın, tıklım tıklım doldun mu?’ (Ve tekülû hel min mezîd?) Cehennem de der ki: ‘Daha var mı yâ Rabbi?’” (Kaf, 50/30)

Hepsini alacak, hepsini alır. Çünkü herkesin cennette de, cehennemde de ayrılmış yeri var. Cennetin amellerini işlerse cennete gider,

Cehennemini amellerini işlerse cehenneme gider.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi uyanık, akıllı, basiretli insanlardan eylesin... Cennetteki o güzel, sonsuz nimetleri kazanmayı, elden kaçırmamayı, kazanmayı nasib eylesin... Cehennemini o feci azaplarına düşmemeyi, ondan kurtulmayı nasib eylesin...

Çok önemli! Bir yerde cayır cayır ateş yanıyor, cayır cayır yanacak. Ama ölse kurtulur, ölmeyecek. Bir tarafta da türlü türlü, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, hatıra hayale gelmedik nimetler, köşkler, mücevherler, hizmetçiler, huriler, havuzlar, köşkler, gölgelikler, meyvelikler, izzetler, ikramlar, yerler, gökler kadar cennetler var. Bu kadar mülkler, bu kadar rahatlar var, bu kadar sefalar var. İnsanoğlu bunu bırakıyor, ötekine düşecek işler yapıyor.

Kâfirin ne kadar akılsız olduğunu anlayın! Kâfir olmayıp da müslüman olduğu halde yalan yanlış hareket edenlerin de ne kadar yanlış hareket ettiği, ne kadar hatalı olduğu şuradan açıkça ortaya çıkıyor: Cenneti feda ediyor da cehenneme düşecek yolda yürüyor. Akla, mantığa, iz'ana, irfana sığacak iş değildir muhterem kardeşlerim!

Bu dünyada cehennemini yolunda biraz lezzet var, zevk var, tat var... Balık neden yakalanıyor? O kıvrımlı, çengelin ucuna birazcık yem takıyorlar, aşağı sallıyorlar; "O yemi yiyeceğim." diye balık canından oluyor, oltaya takılıyor.

İşte o da şeytanın aldatması. O kadarcık lezzet de meyhanenin lezzeti, günahın tadı, rahatı, bu fâni dünyanın çalgısı, çengisi; işte o da cehennem tuzacı...

Onun için o yemi yutmamak, o tuzacıya düşmemek, aklını kullanmak, cenneti kazanmak lazım.

Allah CC hiçbir şeyi gizlememiş, el-hamdü lillâh. Allah, ileride olacak hiçbir bilgiyi gizlememiş. Gizleseydi durumumuz çok fena olurdu. Bak hepsini önceden anlatmış. Kıyamet gününde ne olacağını bir bir anlatmış.

Şimdi neredeyiz? Dünyadayız. Daha yaşıyoruz. Allah, olacakları bildiriyor:

“—Şöyle olacak, şöyle olacak, şöyle olacak...”

Tefferruatıyla anlatıyor. İnsanların cehenneme düştüğü zaman nasıl feryat edeceğini bile anlatıyor, ne diyeceğini bile anlatıyor; onlara ne cevap vereceği bile belli:

Cehennem ehli diyecekler ki:

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِن عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ

(المؤمنون: ١٠٧)

(*Rabbenâ ahricnâ minhâ fein udnâ feinnâ zâlimûn*) “Yâ Rabbi, sen bizi bu cehennemden çıkar! Yâ Rabbi, sen bizi bu dünyaya bir daha gönder. Eğer biz gene bu kötü şeyleri yaparsak, o zaman tamam, zalimlerden oluruz; o zaman bizi cezalandır!” (Mü’minûn, 23/107)

Allâh-u Teâlâ Hazretleri onlara:

قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ

(المؤمنون: ١٠٨)

(*Kàle'hseû fîhâ ve lâ tükellimûn*) “Kapayın çenenizi, konuşmayın benimle! Bana hitap etmeyin, dua bile etmeyin!” diyecek. (Mü'minûn, 23/107)

Orada konuşacak halleri bile olmayacak.

Bu pişmanlıklar, bu haller iyi ki bu dünyada iken bizim kulağımıza duyurulmuş, iyi ki...

Allah niye, “Âlemlere rahmet olarak peygamber gönderdim.” diyor? Acıdığı için. Bize acıdığı için, bize rahmetinden peygamber göndermiş ki, tehlikeleri bildirsin.

Peygamberin iki sıfatı var: Beşîr ve nezîr, müjdeci ve korkutucu, ihtar edici.

Beşîr, müjdeci. Neyi müjdeliyor?

“—Şöyle şöyle yaparsanız, şöyle şöyle büyük mükâfâtlar var” diye ballandırıyor, anlatıyor.

Nezîr, korkutucu.

“—Şöyle şöyle yaparsınız, böyle böyle cezalar var ha!” diye ihtar ediyor, ikaz ediyor. “Yapmayın!” diyor.

Onun için Allah, Rasûl-i Edîbi'ne uymayı, cehenneme gidecek işlere bulaşmamayı, o yollara sapmamayı, cennetin sırat-ı müstakîminde dosdoğru yürümeyi cümlemize nasib eylesin...

e. Allah Rızası İçin Yapılmayan Amel

Ebû Fudale RA rivayet eylemiş.

Peygamber Efendimiz SAS bu 5. hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:⁴

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، نَادَى مُنَادٍ: مَنْ عَمِلَ عَمَلًا
لِغَيْرِ اللَّهِ، فَلْيَطْلُبْ

ثَوَابَهُ مِمَّنْ عَمِلَهُ لَهُ

(ابن سعد عن أبي سعد بن أبي فضالة)

RE. 59/5 (*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin: Men amile amelen li-gayri'llâhi, felyatlüb sevâbehû mimmen amelehû lehû.*)

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin*)
“Kıyamet günü olduğu zaman, bir münâdî seslenir: (*Men amile amelen ligayri'llâhi*) Allah'tan başka bir sebeple amel işleyen kişi, Allah için değil, Allah'tan gayrı için amel işleyen bir kişi, (*felyatlüb sevâbehû mimmen amelehû lehû*) bu ameli kimin için işlemişse, gitsin sevabı ondan istesin. Gelip Allah'tan sevap beklemesin!”

O ameli kim için yapmıştı; gitsin sevabını ondan istesin! Başkası yok ki! Sevap verecek kimse mi var? “Allah o kimseye sevap vermeyecek.” demek.

⁴ *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.96, no:264; *Câmiü'l-Hadîs*, c.IV, s.16, no:2681.

Allah rızası için yapılmayan bir amelden dolayı ahirette insanlar çok pişmanlık duyacaklar. Faydası olmayacak, sevap bulamayacak ve Allah huzurundan kovacak.

“—Kimin için yaptıysan, git sevabı ondan iste; ben vermiyorum!” dediği zaman, kime gider?

*Adın senin Gaffâr iken, Ayb örtücü Settâr iken,
Kime gidem sen var iken? Cürmüm ile geldim
sana!*

Şair böyle söylüyor ya... Allah kovarsa kime gideriz? İbrâhim ibn-i Edhem Hazretleri de diyor ki:

إِلٰهِي، عَبْدُكَ الْعَاسِي أَتَاكَ

مُقِرًّا بِالذَّنْبِ فَقَدْ دَعَاكَ

(*İlâhî, abdüke'l-âsî etâkâ*) “Yâ Rabbi, şu âsî kulun kalktı, işte senin huzuruna geldi. (*Mukırran bi'z-zenbi fekad deâkâ*) Evet, hatasını biliyor, suçlu, günahlı... Onun için boynu bükük, mahcup ama, sana duâ eder bir vaziyette geldi yâ Rabbî!” diyor.

فَإِنْ تَغْفِرْ، فَأَنْتَ أَهْلٌ لِّذَاكَ

وَإِنْ تَطْرُضْ، وَمَنْ يَرْحَمُ سِوَاكَ

(*Fein tağfir, feente ehlün lizâkâ*) “Eğer affedersen, sen Gaffârü'zzünûb'sün, affedicisin yâ Rabbî; affedersin. (*Ve in tatrud, ve men*

yerham sivâkâ) Yâ Rabbî, kapından kovarsan, ben nereye gideyim? Artık bana kim merhamet eder yâ Rabbî?”

Fein tağfir, feente ehli'r-rizâke; Ve in tatrud, femen yerham sivâke?

“Affedersen sen affedicisin, tamam yâ Rabbi! Ama kapıdan kovarsan artık bana kim acır? Benim işimi kim düzeltir? Kim bana yardım eder? Mahvolurum.”

Mahvolur, herkes mahvolur. Allah'ın nazar etmediği, huzurundan kovduğu, “Defol!” dediği, “Vermiyorum!” dediği, “Git, nereden alacaksan al!” dediği zaman, insanın gideceği başka melce, başka kapı, başka yer yok.

(Lâ melcee ve lâ mencea minhü illâ ileyhi)
“Allah'tan başka sığınacak, kurtulma yeri, başka bir yer yok; ancak Allah var. Ancak Allah'ın dergâhı var. Ancak Allah'ın lütfu, rahmeti, affı, merhameti var.”

Onun için kazanmaya, Allah'ın sevdiği kul olmaya çalışmak lazım. Mutasavvıf olmak lazım.

Bana; “Tasavvuf nedir?” diye soruyorlar. Herkes merak ediyor. Bir de; “Nasıl anlatacak?” diye, imtihan için de soruyorlar. Bilmediği için değil de, “Bakalım tasavvufu bu nasıl anlatacak?” diye. Biliyor, birçok kitap okumuş, sonraki sorularında bakıyorsun, epeyce bilgisi var. Ama soruyor:

“—Tasavvuf nedir?” Ben de diyorum ki:

“—Tasavvuf, Allah'ın sevgisini kazanma yoludur, kazanma mesleğidir. Allah tarafından sevilme,

Allah'ı sevebilme mesleğidir.”

Bu kadar işte. Allah tarafından sevilebiliyorsan, ne mutlu! Sevilememişsen başaramadın, sınıfta kaldın. Yandın, şap gibi. Bitti.

İnsan Allah tarafından seilmeyi kazanacak, başaracak. Allah yardımcımız olsun...

Ne güzel hadîs-i şerîfler, ne kadar uyandırıcı!
Bu hadîs-i şerîfleri duymanız, sizin ömrünüzün en kazançlı işleri; ahirette de kurtarır. Şu bildiklerinizi göz önüne alıp da bundan sonraki hayatınızı böyle götürseniz, hadsiz hesapsız güzel sonuçla, çok büyük mükâfâtlara erersiniz.

f. Alimlerin Mürekkebi, Şehidlerin Kanı

Yine Enes RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، يُوزَنُ دِمَاءُ الشُّهَدَاءِ بِمِدَادِ
الْعُلَمَاءِ فَيُرَجَّحُ

مِدَادُ الْعُلَمَاءِ عَلَى دِمَاءِ الشُّهَدَاءِ

(ابن النجار عن أنس)

RE. 59/6 (Izâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, yûzenü demü'ş-şühedâi bimidâdi'l-ulemâi, feyureccehu midâdü'l-ulemâi alâ demi'ş-şühedâi)

Peygamber Efendimiz, (Izâ kâne yevmü'l-kıyâmeti) “Kıyamet günü oldu mu...” diyor, bildiriyor.

⁵ Câmiü'l-Ehâdîs, c.IV, s.23, no:2694.

Kıyamet günü mizan var, ölçme var, terazi var, amellerin tartılması var.

وَالْوِزْنَ يُومَعِدِ الْحَقُّ

(الاعراف:٨)

(*Ve'l-veznü yevme izini'l-hakku*) “O gün Rahmân’ın; kulların amellerini, sevaplarını, günahlarını tartması haktır.” (A’raf, 7/8)

Bu olacak. Bu ölçme tartmada, (*yûzenü demü’ş-şühedâi bimidâdi’l-ulemâi*) şehidlerin kanları ile alimlerin mürekkepleri mütekabil olarak tartılır.”

Burada şehid kan dökmüş, ölmüş, al kanlara boyanmış, vurulmuş, şakır şakır yerlere kanları akmış. Bunlar toplanır.

Burada da bu adamcağız, mürekkep hokkası içinde kalemini batırıp batırıp yazmış; alim. “Bu alimin mürekkebi ile bu şehidin kanı tartılır. Hangisi üstün gelir? (*Feyureccehu midâdü’l-ulemâi alâ demi’ş-şühedâ*) Alimin mürekkebi ağır basar.”

“Daha kıymetli” demek. “Alimin derecesi şehidin derecesinden daha yüksek” demek.

O canını verdi, Allah yolunda İslâm’ı kurtardı, müslümanları kurtardı, kurtarmak için savaştı. Savaş kazanılır, kaybedilir ayrı. Allah yolunda canını verdi, şehid oldu. Bi-gayri hisâb cennete girecek, hesapsız cennete girecek.

Bu alim; o da insanların mânevî bakımdan ölmelerini engelliyor, küfre düşmelerini,

nifaka, fıska, fücûra düşmelerini engelliyor, dini öğretiyor; insanların hem dünyasını kurtarıyor, hem ahiretini kurtarıyor.

Zalimi zulümden alıkoyuyor, hırsız hırsızlığından döndürüyor, edepsiz edepsizliğinden çeviriyor. İnsanları diriltiyor. Kalbi ölmüş insanları diriltiyor. Yanlış yola sapmış olanları doğru yola getiriyor.

İnsanların bu dünyada bedenlen, ruhen, ailece, milletçe mutlu olmasını sağlıyor. İnsanların insanlara zulüm, gadir, haksızlık, öldürme ve saire yapmamasını sağlıyor.

Alim olmazsa bunlar bilinmeyecekti, yapılacaktı. Onun için bunun yaptığı şehidin yaptığından daha üstün oluyor.

Sonra alim bir kitap yazdı mı yüzyıllarca okunuyor. İmam Gazzâlî 11. asırda yaşamış, miladi 12. asrın başında, 1111'de vefat etmiş. Hâlâ kitaplarını okuyoruz, seviyoruz. Cennetmekan, Allah rahmet eylesin. İhyâ'sını okuyoruz, tavsiye ediyoruz.

“—Hocam, hangi kitabı okuyayım?”

“—İhya'yı oku, ihyâ olursun. Daha ne istiyorsun? İhya'yı okudun mu, yeter. Muazzam bir kitap!” diyoruz.

Hâlâ İmam Gazzâlî'nin kitapları feyiz veriyor, neşe veriyor, hidayetine sebep oluyor, güzel şeyler yapmasına sebep oluyor.

Ne güzel bir şey!

Asırlar geçmiş... Asır, yüzyıl, kolay değil. 1993

senesinden 1111'i çıkarırsak düşünün 882 sene, kitapları okunmuş, sevap kazanmış. Tabi bunun yaptığı iş, daha büyük.

Bak, İslâm daha önemliyi, daha çok sevaplıyı ötekisinden nasıl ayırıyor? Alim, daha yüksek. İlim daha önemli. İlim öğrenmek, Allah yolunda cihad etmekten de önde geliyor. Çünkü ilim olmazsa cahilin cihadı da berbat olur. Cihadı da yüzüne gözüne bulaştırır. Ganimetten malı alır, cebine sokar, torbasına koyar.

“—İşte ne yapayım, yüzüğü buldum, altını buldum, saktum torbama.” der.

Halbuki ganimet malını taksim etmek lazım. Teslim edilip öyle taksim olunacak. Beşte biri Beytülmal'e ayrılacak, beşte dördü gaziler arasında taksim edilecek.

“—Olsun, işte ben buldum, cebime, torbaya doldurdum; yüzük, küpe, altın, gümüş.”

Sen şimdi hapı yuttun!

“—Ayakkabı bağcığı alsa bile, cehennemden, ateşten bir bağ almıştır.” diyor Peygamber Efendimiz.

Şu hale bak! Hadi, cahil, cihad etti güya, buyur; cehenneme girecek.

Peygamber Efendimiz dedi ki:

“—Kim ganimet almışsa getirsin, ortaya koysun.”

Herkes getirdi, getirdi, getirdi, dedi ki;

“—Eğer getirmeyen varsa, o cehennemliktir. Ganimetten bir mal alan, vermeyen, ortaya,

hesaba katmayan cehennemden bir ateş almış demektir!” dedi.

Bunun çok şiddetli bir günah olduğuna dair hadîs-i şerîfleri duyduktan bir zaman sonra bir adam; elinde iki tane ayakkabı bağcığı, köseleden sıırım, geldi, dedi ki:

“—Bunlar ganimet malıydı. Ben mal taksimi esnasında ortaya katmamıştım.”

“—Ben tellal çağırtmıştım, duymadın mı?”

“—Duydum.”

“—Niye o zaman vermedin?”

Bir şey diyemiyor. Boynunu büktü.

“—Şimdi alamam. Ateşten bir bağdır.” dedi.

Şimdi bu adam ne yapsın?

Düşünüyorum da ne kadar feci bir durum! Hem Allah yolunda savaşa girdi hem de bir sıırım, iki tane ayakkabı bağcığı yüzünden düştüğü duruma bak!

Cahil! Bir insan cahil oldu mu cihadı da olmaz. Gider haksız yere öldürür; mazlumu öldürür, masumu öldürür, yine cehenneme girebilir.

O bakımdan her şey ilimle kâim. İslâm'ın hayatı ilimdir. İlim öğreneceğiz, ilim öğreneceksiniz. Haramı, helali öğreneceksiniz. Dini öğrenmeden ticaret bile yapamazsınız. Cihad da yapamazsınız.

“—Biz mücahidiz!”

“—Ya mücahid! Gel mücahid, git mücahid...”

Herkes birbirine mücahid diye hitap ediyor ama

dur bakalım. Cihad o kadar ucuz değil. Bu iş, ince bir iş. Bu iş, ciddi bir iş. Oyuncak değil. Haksızlık ettin mi hapı yutuyorsun. Haksızlık etmeyeceksin; dürüst olacaksın, kılı kırka yaracaksın, ince hesap yapacaksın. Başka çaresi yok.

Alimlere cennet kapısında, “Dur, istediğin kimselere şefaath et!” denilecek. Onlar da istediklerine şefaath edecekler, affettirecekler, cennete alacaklar.

g. Hz. Fatıma'nın Cennete Gidiş

Yedinci hadîs-i şerîf:

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

إِذَا كَانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ، نَادَى مُنَادٍ مِنْ بَطْنَانِ
الْعَرْشِ: أَيُّهَا النَّاسُ غُضُّوا

أَبْصَارَكُمْ، حَتَّى تَجُوزَ فَاطِمَةُ إِلَى الْجَنَّةِ

(أبو بكر في الغيلانيات عن أبي هريرة)

RE. 59/7 (İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti, nâdâ münâdin min butnâni'l-arşî: Eyyühe'n-nâsü, guddû ebsâreküm, hattâ tecûze fâtımetü ile'l-cenneti.)

⁶ Ebû Bekir eş-Şâfî, *el-Gaylâniyât*, c.İ, s.534, no:686; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.106, no:34210; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.96, no:263; *Câmiü'lEhâdîs*, c.IV, s.16, no:2679.

(*İzâ kâne yevmü'l-kıyâmeti*) Kıyamet günü olduğu zaman, (*nâdâ münâdin min butnâni'l-arşı*) Arş'ın orta yerinden doğru bir münâdî nida eder. Bir çağırın, seslenen yüksek sesle seslenir, çağırır, bağırır. Der ki:

(*Eyyühe'n-nâs*) “Ey insanlar! (*Guddû ebsâreküm*) “Gözlerinizi kapayın! (*Hattâ tecûze fâtımetü ile'l-cenneti*) Hz. Fâtıma RA cennete geçinceye kadar bakmayın!”

Böyle seslenileceği bildiriliyor.

Peygamber SAS Efendimiz o cennetlik Fatıma kızına eğildi, kulağına bir şey söyledi. Fatıma Vâlidemiz ağladı, ağladı.

“—Babası Rasûlüllah kulağına bir şey söyledi.” diye Hz. Fatıma RA ağladı.

Kolay mı? Baba bir şey söylüyor, kızı ağlıyor. Sonra bir daha eğildi, bir şey daha söyledi. Hz. Fatıma o zaman güldü.

Dediler ki:

“—İlk başta ne söyledi, niye ağladın; sonra ne söyledi, niye güldün?”

Peygamber Efendimiz ilk başta buyurmuş ki:

“—Yâ Fatıma, bizim artık âhirete gitme zamanımız geldi, irtihal-i dâr-ı bekâ edeceğiz.”

E babasından ayrılacak, kim dayanır? Ağladı o zaman. İkincide kulağına eğilmiş, demiş ki:

“—Ehli beytimden bana en çabuk kavuşacak olan sensin. Hemen yakında arkamdan en çabuk sen öleceksin.”

“–Kavuşacağım.” diye, o zaman da güldü,.

Sahabe-i kirâm öyleydi. Rasûlüllah’ı tanıyanlar akşam dua ederlerdi:

“–Yâ Rabbi! Bari bu akşam canımızı al da Rasûlüllah’a kavuşalım.”

Burayı bir zindan gibi görüyorlardı, bu hayatı; “Bitse de kurtulsak.” diye bir hapis gibi görüyorlardı, öyle dua ediyorlardı.

Şimdi millet yaşamak için var gücüyle çalışıyor. Yaşamak için öldürüyor, vuruyor, kırıyor:

“–Efendim, ne yapayım, hayat acı” diyor, “Hayat mücadelesi” diyor. Haram, helal tanımadan yaşıyor.

Allah-u Teâlâ Hazretleri imanın lezzetini, İslâm’ın güzelliklerini anlayıp öyle yaşamayı bizlere, sizlere nasib eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN
25. 07.1993 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

